

1. Quaestio Criminibus
2. de formula feudali.
3. De jure principis circa connubia ministrorum
4. de ordinationibus in rebus Saxoniae
5. Pragmatica cum Leydeni pro
6. de iuribus indigentium
7. de differentiis juris communis et Prurri usque
8. ad no 4.
9. ad no 5.
10. ad de pœnis in tutore preterito negligenti
11. non sollicitus
12. de statu Saxoniae
13. de operis burgensium
14. de iudicato canonico
15. de conventionalibus translationibus hereditatum
16. de statu militum apud Germanos
17. de successione in expectativam feodalem
18. de effectibus feodales
19. de jure singulorum.
20. ad 17.

Volumen hoc sequentes continet disserta-
tiones.

Hubert-Joseph Graf de Steinach de Ar-
deum ^{senatione} vultys Ruzsobor-
Altorfi 1798.

Christian Gottlieb Buder, Programm
de formula feudali ^{gen} Manuf
in ^{zu} vultys Manuf ^{gen} ^{gen}
quandoque ^{gen} ^{gen} Jenae 1752.

Casspar Achatius Bek de iure pinci-
pis circa ^{gen} ^{gen} ministrorum
et vasallorum Jenae 1752.

4a
IO. RVDOLPHI ENGAVII, D.
COD. ET NOVELL. P. P. O. CVRIAE PROVINC. ASSESSORIS
SCABIN. COLLEG. SENIORIS

ET
FACVLTAT. IVRID. H. T. DECANI

P R O G R A M M A
A D
INAUGVRALEM DISPVATIONEM
A
CLARISSIMO IVRIVM CANDIDATO
IVSTINIANO THOELLDEN
TENNSTAD. THVRING.
CRASTINO DIE HABENDAM
INVITATORIVM

IDQVE PRIMVM INTER EA
QVIBVS
DE
**LIBRORVM, QVOS Gräng-Lager-Bü-
cher, Glubläufer, Erbbücher, und HebeRegister**
DICERE SOLEMVS, FORMA, CONTI-
NVATIONE, RENOVATIONE, FI-
DEQVE VARIA

BREVIBVS DISSERTIVR.

IENAE LITTERIS SCHILLIANIS.

L 51

§. I.

Ambitus praediorum ad uniuersitatem quandam pertinentium, dicitur *Bezirk, Flubr*, huiusque descriptio, prout ad terminos, eosque uel publicos * uel priuatos, aut ad singulorum agrorum situm, superhabitis terminis, facta est, audit *Grantz-Lager-Buch, Flubrläufer*.

* FRITSCH *opus.* To. II. tr. VI. c. 1. aut territorii cuiusdam sermone non §. I. seq. Nobis hic de finibus regni esse, quilibet intelligit facile.

§. II.

Quorum librorum quilibet, auctoritate publica, et praesentibus iis, quorum interest, eum probe confici, debet conscribi.

§. III.

Itaque librum, terminos publicos denotantem, *Grantzbe-schreibung, Grantzbuch*, conditurus, debet (1) adhibito geometra, alioque rerum finalium perito *, iurato tamen, praesentibus et sibi subiectis, et uicinarum uniuersitatum dominis aut directoribus **, in omnes et singulos terminos inquirere, et quos detexit, certos dubiosue, eorumque signa, tam naturalia***, utpote uias regias, montes****, flumina, ualles etc. quam artificialia u. c. lapides ***** , statuas, capellas, sepes uiuas ***** , signa crucis ***** etc. ut persona publica describat, curare.

* Hic in codicillo chartarum Suae-stadensium v. *Schwabsteder Buch*, audit *Sandmann*. Vid. Perillustr. Dn. de WESTPHALEN *monum. ined. rer. Germ.* To. IV. f. 3133.

** *Weichbild* art. 127. I P. S. II, 50. IO. ANT. de FRIEDENBERG tr. de quibusdam *Silesiae iuribus*, lib. II. c. 34.

*** Haec licet quibusdam Dd. dicantur actena, HIERONYMVS de MONTE BRIXIANO tr. de *finibus regendis* c. XVII. nr. 11, et inter uicinos communia,

V. OETTINGER de *iure et controuersis limitum, ac finibus regendis* lib. I. c. 18. nr. 20. et not. 5. tamen quandoque mutationi subsunt, uel ad unum tantum pertinent. Sic ubi flumen siccatus, aut illius alueus derelictus est, non possunt non noua poni finalia signa; Sic quoque arbor illa finalis, quae ab alterutro tantum latere signata, communis non est. HIERONYMVS de MONTE BR. c. tr. c. 17. nr. 7. c. 18. nr. 1. OETTINGER c. tr. lib. I. c. 18. nr. 15.

**** III-

*** Inguum montis, et praesertim locus aquarum diuortii diuisus, *Schneelaufen, Schlägelwelzen* alicubi dictus, attenditur. OETTINGER c. l. c. 19. nr. 4. seq. POLACK *mathef. for. sect.* 2. §. 51.

**** Hae uel singulares plantantur uel inter alias eiusdem nominis plantatae crucis alicuius signo notantur. HIERONYMVS DE MONTE BR. c. tr. c. 19. KREBS *de ligno et lapide* p. 1. cl. i. sect. 14. §. 1. DV FRESNE *Glossar.* v. arbor finalis. Quae posteriores nomen *derer Lacken, Louchen, Louchbäume, Lochbäume* sortitae sunt, BESOLD th. pr. h. v. et quidem ab antiquo uocabulo *Lach,*

lachus, lachum, sensu primario, incisio-nem, secundario autem, terminum quencunque significante, POLYC. LEYSER *de lachis Loubae* p. 7. HERTIVS *de inspectione ocular.* §. 21, WACHTER *glossar. german.* v. Lache, neuitquam uero a foramine, quod statuerunt OETTINGER c. Tr lib. l. c. 2. nr. 10. BECK tr. *de iure limitum* c. 2. obs. 1. quum paucae numero signentur foramine.

***** KREBS c. tr. et l. §. 2.

***** Quae iam Sec. XIII. adhibita fuisse, nos docet Charta Wizislai Rugiae Principis de A. MCCXXV. ap. Dn. de WESTPHALEN c. l. To. II. f. 2062,

§. IV.

Et, quia lapides, sicuti pro uarietate finium, quos designant, uariis nominibus v. c. *Amts-Bann-Gelcits-Freyungs-Forst-Iagd-Steine etc.* uocantur*, uarioque ponuntur modo**, ita uariis infrauntur notis***, (2) has descriptioni cuiusque lapidis finalis adiici necessarium est. Sunt autem uel *externae* uel *internae*, quarum *hae*, ex rebus, quae perdurant nec tempore consumuntur****, consistentes, dicuntur *Eyer, Beylagen, zunge, loszeichen**, testes**, indices etc. atque fidem conciliant lapidi***, cui subsunt; *illae* uero uarii generis fines distinguunt, simulque monstrant lineam, ad quam proxima eiusdem generis finium signa quaerere debes****.

* OETTINGER c. Tr lib. 1. c. 2. nr. 8. BECK c. tr. lib. 1. c. 2. obs. 3. seq. HILDEBRANDI d. *de uisitatione finium prouincialium argue publicorum* c. 2. §. 9. et d. *de lapidum diuersitate.* c. 1.

** OETTINGER c. Tr lib. 1. c. 17. nr. 27. seq. BECK c. Tr. lib. 1. cap. 4. obs. §. 9.

*** OETTINGER c. l. nr. 14. seq. KREBS *de ligno et lapide* p. 11. cl. 6. sect. 4. §. 17. seq. BECK c. l. c. 5. obs. 1-4. *Robrs Hausbauungs-Recht* lib. 3. c. 29. §. 10. POLACK c. l. §. 51. GERDES oper. To. III. disp. XIII. c. 2. th. 12.

**** u. c. ex fragmentis unius uel al-

terius lateris ad aedificandam fornacem aut ad solum sternendum cocti, lapidis fissilis, tegulae, orbis uitrei, ex carbonibus etc.

* *Solmische Landrecht* tit. 30. §. 21. 22.

** RVLAND *de commissar.* lib. VI. c. 3. nr. 12. BRVNEMANN d. *de limitibus* c. 1. §. 10.

*** MOELLINGER d. *de terminis et illorum iure* th. 26. HIERONYMVS DE MONTE BR. c. tr. c. 21. nr. 6.

**** MARBACH *de terminis et illorum iure* th. 24. MENII d. *de finibus territorii* §. 17. not. 2. §. 19.

X 2

§. V.

§. V.

Denique libellus terminalis, ut rite compositus queat dici, debet (3) titulum et annum compositionis in fronte gerere, (4) totius districtus ichnographiam * exhibere, (5) quanam distantia intercedat inter duo signa proxima, itidem (6) num aliqui et quotnam lapides secundarii, quos uulgus cursorios, *Läufer* **, uocare solet, inter duos angulares deprehendantur, sintque literis, numeris, an nullo plane modo notati, significare ***, et, (7) ubi fines dubii, quis de signorum iusta positione, et quare de illa dubitet, laudare, ac insuper prouocare ad pacta limitanea, *auf die Gränztz-Recessè, Abschiede, Vergleiche.*

* MENII d. de finibus territorii §. 39.

** RVLAND c. 1. c. 3. nr. 13.

*** BESOLD *zh. pr. v. Bezirkbrief.*SECKENDORF *im T. Fürsten - Staat*
p. II. c. 7. §. 6. ERTL *pr. aur. de iurisd. in-*
fer. lib. 1. c. 6. obf. 3. f.

§. VI.

Iam exemplum formulae, ad regulas modo traditas confectae, benigna fronte accipias uelim:

P. P.

Der erste Stein stehet an der nach N. gebenden Land-Strasse, neben der Wasserkunst, und ist auf der einen Seite mit dem Stadt-Wapen, auf der andern aber folgender massen $\frac{A}{1728}$ bezeichnet; er hat übrigens 3. aus einem Ziegelstein geschlagene Stücke zu Eyern, und auf dem Kopf einen Schleif, so in gerader Linie weist auf einen, 16. Ruthen weit davon entfernten, ebensals an der Strasse obfern der Marter-Saule stehenden, Mabl- und Lachbaum, so eine grosse Büche ist.

An diesem Lachbaum, so das N. Stadt und N. Dorf-Flubr scheidet, ist auf beyden Seiten ein Creutz geschnitten, vorn aber ein Eckloch gebobret, so an dem Dorf-Weg bin auf einen, nahe bey dem Busch-Holtz stehenden, Stein, welcher auf der einen Seite mit dem Stadt-Wapen, auf der andern aber mit dem Nahmen des Dorfs N. bemarcket, dieser aber binwiederum

auf einen, 6. Ruthen 12. Schub weit davon befindlichen, gegen das Dorf N. zu liegenden, rings umgrabenen, Gränztzbaufen gerichtet ist etc.

Quae tradenda supersunt, in aliud tempus differre licebit.

bit. Etenim instituti mei ratio postulat, ut iam notum faciam atque restatum, praestantissimi Iurium Candidati THOELLDENII, vitae curriculum, ab illo ipso ita delineatum:

Ego

IVSTINIANVS THOELLDEN

Lucem adspexi vitalem Longofalissae Mens. Decembr. A. O. R. MDCCXIX. usus patre, Viro illustri atque Excellentissimo, Domino CHRISTOPHORO THOELLDEN, Domino in Gangloffboemern, Sacrae Regiae Maiestatis Polonicae a Consiliis Commissionum, nec non Circuli Thuringici Superiore Praefecto. Matrem habui AVGVSTAM VICTORIAM, Viri nobilissimi, Domini CHRISTIANI TAVSCHMANNI, Mercatoris prudentissimi filiam, in cuius praematurato quidem, pio tamen, fato multis abhinc annis ereptae, locum successit IOHANNA MARIA, Viri nobilissimi IACOBI NEVSTADTII, Senatoris Leucopetrensis et Mercatoris haud infimae notae filia, quam iustam adhuc ueneros noueram, Pia mente recordor indefessi optimorum parentum in salute mea promouenda studii, cuius notam haud obscuram percepi, quum infantiae limen nondum supergressus essem. Mox enim tradiderunt me institutioni priuatae magistrorum, quorum in numero habui CHRISTOPHORVM POELERVM, cuius fata, quo magis me in praesenti latent, eo benigniora illi apprecor, fidelissimae illius doctrinae probe adhuc memor.

Quum uix duodecimum annum impleuisssem, optimus Pater meus, qui tunc temporis Consiliarii intimi, et Camerae Ducalis Weissenfelsensis Directoris dignitate fulgebat, atque a Serenissimo Querfurtensium Duce, grauissimorum negotiorum, coram summis imperii tribunalibus tractandorum gratia Viennam Wetzlarumque mittebatur, ne, eo absente, detrimenti quid caperet animus meus, tam fidei Christianae elementis, quam bonarum literarum ornamentis imbuendus, me demandauit curae S. R. IOANNIS CHRISTIANI STEMLERI, S. S. Theologiae Doctoris, Athenaci Numburgensis olim Recltoris, postea Concionatoris aulici Weissenfelsensis primarii, Consistorique ibidem Praesidis, nunc Augustissimi Poloniae Regis et Saxoniae Electoris, per Dioecesin Plauisensem Superinten-

tendentis, cui plurimum me debere lubens profiteor, eumque Patrum ueneror optimum. Negotiis Summi Principis ex assè confectis, Leucopetram reuersus Parens meus, ad bonarum artium doctrinarumque copiam rite hauriendam in illustre Lyceum Portense me misit, ibique FREYTAGII, WALTERI, SCHRAMMII, STÜBELII, HENTSCHELII, WEIDNERI, HEVMANNI et HÜBSCHII curae disciplinaeque credidit. Ex quorum magistrorum doctrina, et inprimis ex celeberrimi FREYTAGII, sub cuius auspicio styli cultioris fundamenta, nec non iuris naturalis rudimenta posui, historiamque excolui, praeceptis adeo profeci, ut, quinquennio nondum elapso, praeceptoribus meis dignus uiderer, qui ad altiores disciplinas adspirarem scholamque inferiorem cum superiore commutarem. Hinc Lipsiam tetendi, ibique d. 13. Mens. Maii. A. O. R. MDCCXXXIX. nomen meum apud Magnificum tunc temporis Rectorem, GEORGIUM FRIDERICUM RICHTERVM, Moralium et Politices Prof. Publ. Ord. professus, in numerum ciuium academicorum relatus sum. Hic ordine ut procederent omnia, id mihi potissimum dari credidi negotii, ut, qualemcunque in Prouinciali schola Portensi in Philosophicis disciplinis mihi iam comparaueram scientiam, ante omnia efficerem pleniorum. Hanc ob causam scholas excellentissimi WINCKLERI, quem ad augendam in literis elegantioribus scientiam quoque ducem elegi, secutus sum, in Historicis vero Clarissimum IOECHERVM, et illustrem FEVSTELIUM I. V. D. et Potentissimi Poloniarum Regis ac Electoris Saxoniae nunc aulae et iustitiae Consiliarium audiui. In pertractando Iuris ciuilibus studio dedi operam illustri HOMMELIO, MENCKENIO et DINCKLERO, sub cuius auspiciis in arte disputatoria me quoque exercui. Iuri Canonico incubui, praeeunte supra laudato FEVSTELIO, iuris vero publici dogmata ex illustribus MASCOVII praelectionibus percepi, tandemque in Iure feudali Scholas Consultissimi BAVERI, quem quoque in Processualibus, et inprimis in arte de rite formanda Actorum relatione ducem nactus fui, sectatus sum, atque his ducibus omnem uniuersi iuris cursum feliciter absolui. Exacto fere quadriennio et ad finem perducto in hoc ipso cursu iuridico, ut publica diligentiae atque in iuridicis disciplinis scientiae monumenta extarent, Commentationem de *Sacris Romanorum gentilitiis* non solum conscripsi, sed etiam disputationem de *Mannu militari, occas. L. 68. π. de public. in rem actione* conceptam, sub Prae-

Praesidio illustris HOMMELII publice defendi. Antequam ex Academia Lipsiensi, (in qua et Parens meus honoratissimus summorum Principum de Dolgerocky, qui ex Moscouia uenientes, Lipsiam, tunc temporis, sua praesentia illustriorem splendidioremque reddebant, studiis, cum laude moderandis olim praefuit) discederem, examen, quod pro praxi vocant, subii, in eoque ita steti, ut ab inclyto Iure-Consultorum Ordine Lipsiensi luculentum profectuum testimonium impetrarem, dignusque unanimi consensu iudicaret, qui in numerum Aduocatorum reciperet. Relicta tandem Lipsia, ex Parentis consilio, terras peregrinas, Hollandiam, Belgium et Galliam (quum et exterarum gentium mores linguasque habere perspectas, multum proficit) uisitauit, Academiam quoque Argentoratensem frequentauit, imo Wetzlariae pariterque Francofurti ad Moenum, per breue temporis spatium, ne rationis procedendi, quae in summis Imperii Iudiciis obtinet, non plane expers essem, commoratus fui. Inde reuersus, ut, quod in Academiis ex fidelissima doctorum institutione addidiceram, in ipsis rerum argumentis obseruare, veramque Processus in terris Saxonici indolem discerem, an. MDCCXXXV. me contuli Dresdam, ibique frequens adii Virum illustrem, Dominum LEYSERVM, I. V. D. et superioris, quod Dresdae est, Consistorii nunc Consiliarium, qui Acta iudicialia mihi dedit perlustranda, meque ita consiliis iuuit, ut, quid cognitionis in praxi mihi acquisiuerim, excellentissimi huius uiri ductui tribuendum esse, grata mente profitear. Hoc facto, ad patrios lares redii, et, ut usui fori aduescerem, in Praefectura Circuli Thuringici Electorali Regia, quae Tenstadii est, per duos annos commoratus fui, ibique sub ductu, auspicioque Parentis in iurisprudentia iudiciaria rite tractanda posui operam. Uno adhinc anno Dresdam iterum petii, et matriculae Aduocatorum, praestitis, coram Regimine Regio Dresdensi, adhuc pro more praestandis, inscriptus, adcuratam summorum, quae ibi fulgent, Collegiorum cognitionem mihi adquirere studui, id quod multum utilitatis mihi et in posterum in eo, quod mihi est, proposito, esse adlaturum spero, simulque grato ore celeberrimi Parentis indulgentiam, qui, et priore Coniuge humanis ex improuiso rebus erepta, duplicem in me bene educando, curam posuit, et nullis sumptibus, quae ad me faciebant tuendum ornandumque pepercit, omnesque optimorum Parentum partes ita impleuit, ut patrem, hoc meliorem, ne nunc quidem mente fingere excogi-

cogitareque possem. Unde nihil magis habeo in votis, quam ut gratissimum optimo Parenti, cui uitam adhuc prolixam, omnique bonorum genere cumulatam exopto, declarandi animum nanciscar occasionem.

Hic Candidatus noster, qui uitam academicam degit laudabiliter, exterorum mores dialectumque peregrinatus didicit, atque tritiram forenssem Wetzlariae, Francofurti ad Moenum, Dresdae et Tennstadii cognouit, sub initium superioris mensis ad nos uenit, summos in utroque iure honores decenter ac modeste contendens. Illius petito annuit, eumque, postquam in examinationibus probe steterit, cathedram ascendere, et inauguralem disputationem, ut Doctoris titulum iuraque more maiorum consequi posset, habere iussit illustris Ictorum Ordo. Iam quum crastino die sub praesidio Viri illustris ac Consul-tissimi CHRISTIANI GOTTL. BYDERI, Fac. Iurid. Senioris uenerandi, sicque Fautoris et Collegae nostri obseruante colendi, disputationem de nobili quodam iuris patrii argumento, nimirum *de ordinationibus politiae et iustitiae SERENISSIMORVM SAXONIAE ERNESTINAE DVCVM* conditam defensurus sit, meae partes sunt, ut VOS MAGNIFICE DOMINE PRORECTOR, PATRES ET SENATORES ACADEMIAE VENERANDI, itidem HOSPITES OMNIUM ORDINVM HONORATISSIMI, nec non GENEROSISSIMI AC NOBILISSIMI COMMILITONES, meo Ordinisque mei nomine, ea qua par est pietate et obseruantia, rogitem, uelitis hunc actum disputationis uestra praesentia celebriorem et splendidiorum reddere P. P. d. XIV. Apr. MDCCXLVII.

00 A 6353

ULB Halle 3
002 840 987

Retro ✓

IO. RVDOLPHI ENGAVII, D.
COD. ET NOVELL. P. P. O. CVRIAE PROVINC. ASSESSORIS
SCABIN. COLLEG. SENIORIS

ET
FACVLTAT. IVRID. H. T. DECANI

PROGRAMMA
AD
INAUGVRALEM DISPVATIONEM
A
CLARISSIMO IVRIVM CANDIDATO
IVSTINIANO THOELLDEN

TENNSTAD. THVRING.
CRASTINO DIE HABENDAM
INVITATORIVM

IDQVE PRIMVM INTER EA

QVIBVS

DE

LIBRORVM, QVOS Gränz-Lager-Bü-
cher, Fluhrläuser, Erbbücher, und HebedRegister
DICERE SOLEMVS, FORMA, CONTI-
NVATIONE, RENOVATIONE, FI-
DEQVE VARIA

BREVIQVE DISSERTIVR.

IENAE LITTERIS SCHILLIANIS.